

Helena Němcová

*Jeden život
navíc*

Helena Němcová
Jeden život navíc

Eroika

Helena Němcová
Jeden život navíc

Eroika

© Helena Němcová, 2011

© Eroika, 2011

ISBN 978-80-87409-08-4

*„... žárím na každého, kdo lásku tvoji chce mi drze
brát, ať jakkoli, však láskou nejvíce...“*

J. Vrchlický, Hippodamie

BOHUNKA

Bohunka zavřela skříň a přešla k oknu. Slunce ještě nevyšlo, bodejť, ještě není pět hodin, nějak nemůžu dospat a dům je tichý, najednou až moc tichý, prázdný. Ne že bych se bála, kdopak by chtěl vykrást celkem chudou, i když teď úplně samotnou ženskou... Sebrala připravenou hromádku oblečení - černé punčochy, černý kostým, černá, černá, černá.

Koupelna je prázdná, není potřeba klepat a čekat, až se uvolní, najednou jsem sama, úplně a docela sama, ťukání hole na dlaždicích slyším jenom v podvědomí, vyčkávající obličej za oknem kuchyně tady není, můžu jít, kam chci, a přijít domů, kdy chci, a vůbec můžu všechno, co chci... Přála jsem si to? Možná jsem si někdy i trošičku libovala ve stresu, kterým jsem se čas od času brodila, život v sinusoidě, hned nahoře a hned úplně dole, panebože, jak jsem to mohla vydržet celá ta léta?

Pustila naplno sprchu, horká voda je příjemná a tekuté mýdlo hezky voní, koupila ho včera jen tak, z čisté rozmařilosti. Do včerejška stačilo obyčejné mýdlo - *je to levnější a umeje tě to právě tak! Pro koho by ses chtěla vonět?*

Fanda s Barborkou přijedou kolem osmé, nevím, jestli sami, nebo Fanda se ženou a Barborka s přítelem. Přítel, to slovo tady nesmělo padnout. Barborku snášela, ta se tady mohla objevit kdykoli, je to přece vnučka, krev její krve.

Vidíš, to je ta jeho výchova, ještě že odešel, když byly děti malé, kdoví, co by z nich bylo, to jen ty jsi furt

v něm viděla bůhvíco, ale kdybych to byla neříkala, ještě než sis ho vzala, ale kdepak, máma nemá nikdy pravdu, i kdyby to myslela sebelíp! Přítel, to je holt dneska v módě, dneska je s ním a zejtra ji pustí k vodě, jen když se s ní vyspí, no jak myslíte, ale já s tím rozhodně nesouhlasím! Lidi mají spolu žít spořádaně, dokud se nevezmou – ale co ti budu povídat, stejně si uděláte, co chcete!

Viděla jsem ho vlastně jenom jednou, když jsem jela do Prahy – řekla jsem, že musím nakupovat, abych se vyhnula kázání, dohodly jsme se s Barborkou a navštívila jsem je. Bylo to moc hezký, v tom malém bytečku se z každého koutku dívala láska, byl tam klid a příjemně a mně se vůbec nechtělo vracet se zpátky. „Barborku mám rád,“ povídal, „jenže ona si mě nechce vzít, prý je to takhle lepší a papír ničemu nepomůže.“ No dobře, nakonec má ta holka pravdu, s Františkem jsme papír měli a... darmo mluvit! Jen když jsou spolu – a teď chtějí děcko, jestlipak se jim to podaří? Chtěla bych vnoučátko, od dcery, ono ať je to jak chce, když má ženská holku, tak si s ní je nějak blíž, ne že by ji měla radši, to ne, ale snad že jsou obě ženské nebo co – kluk se ožení a najednou je pryč, já vím, musí to tak bejt, ale holka se přece jen sem tam do náruče vrátí, svěří se, kluk ne! Asi je to tak dobře, mužskej si přece musí poradit sám, kampak s mámou! Stejně bych ráda věděla, co je s Františkem, co od nás odešel, nevím o něm vůbec nic, dohromady se vlastně neozval, pravda, peníze na děti posílal a hodně, až moc, ale jinak ani řádku, ani vzpomíněčku...

„Bude to tak lepší,“ řekl při odchodu, „pro vás i pro mě. A dětem řekni, co chceš, třeba že jsem umřel, nebo

- jak myslíš! Nechci, aby moje děti byly půjčovací, byly by z toho asi dost zmatený, vidím to u některých známých, handrkují se o každou minutu, mávají rozsudkama, a děti v tom lítají! Na tebe se nezlobím, zkrátka sis vybrala matku, tak se tu s ní měj dobře! Kdyby ses chtěla rozvést, dej mi vědět, potíže ti dělat nebudu, ale rozmysli si vzít sem jinýho chlapa, byl by to chudák!“

Vidíš, ani o ty děti nedbá – sobec, kdybych ti to byla neříkala, že je mi na něm něco divnýho, ale to jsi měla svůj rozum, a teď to máš! Ani podívat se na ně nepříjde, jakživ jim nic nepošle, jen ty peníze! Sama s dětma, ještě že jsem tady já, nevím, co by sis počala!

To bylo ze začátku, hned po Františkově odchodu, denně a pořád a tenkrát jsem ještě měla chuť rvát, vykřičet jí to do obličeje: Hovno bych si počala, kdybychom byli s Františkem sami bez tebe, nikdy by neodešel! Jenže jsem měla jen tu chuť, nezařvala jsem, sama pro sebe jsem se vymlouvala na to, že nechci dělat scény před dětmi. Proč jsem neměla odvalu utkat se s ní, zachránit sobě muže, a hlavně dětem rodinu? Nevím. Asi jsem se vyhýbala konfliktům, nesnesla jsem, aby se tvářila ublíženě nebo nemluvila a byla uražená. Zrovna tak nevím, kdy jsem se na věci začala dívat jejíma očima, kdy jsem začala myslet jako ona, a hlavně hodnotit věci jako ona. Ne pořád, ale čím dál víc! Asi proto, že jsem za ty roky byla unavená, tupá a bez vlastní vůle, nemohla jsem ani hnout prstem bez komentáře.

Prosím tě, co furt chodíš na záchod, není ti něco? Jaký jsi to dala příbory, víš přece, že tyhle nesnáším! štítivě píchla prstem do příborů s modrou stříenkou, které jsem dostala jednou k Vánocům od Vendulky. *Jak si můžeš k tyhle sukni vzít tenhle svetr, to se přece vůbec*

nehodí, tenhle si vem! A pořádně se voblíkni, je chladno – tendle kabát ne, prosím tě, podívej, jak v něm vypadáš! A kdy přijdeš? Abych věděla, na kolik mám udělat večeri! A kam vlastně jdeš?

Dětem František určitě scházel, i když o tom jeden ani druhý nikdy nemluvili – ostatně dětí z rozvedených rodin je dneska tolik, že jim to nakonec snad ani nebylo divný. Z rozvedených – vždyť my se nerozvedli, jenom jsme žili každý jinde a jinak.

Sprcha zchladla, no prosím, vycedila jsem celý bojler, to by, panečku, bylo zle!

Člověk se tady už ani pořádně umejt nemůže, no jo, kdo by myslel na bábu, hlavně že von je čistej, a ty vostatní se můžou jít mejt do potoka! Ach jo, mám já to život! A to ste si ještě vymysleli místo vany ten sprchovej kout, to jsem zvědavá, kde bys máchala prádlo, kdyby se ti podělala pračka, beztak se to v tý automatický pračce tak nevypere!

Studená voda už není zdaleka tak příjemná, Bohunka otočila kohoutkem a sáhla po osušce. Stejně je tady zima, měla jsem ještě nechat puštěné topení, jenomže ten letitý zvyk – *prosím tě, radši se oblečeme, stejně jsi celý den pryč a já to vydržím, škoda plynu* – udělal svoje. Včera odpoledne bylo teplo. Nějak zapoměla, že květnové teplo je ošemetné a noci ještě bývají studené.

Odkládá ručník a natahuje černé punčocháče, černé kombiné nemám, no co, pod kostýmem to vidět nebude, sukni – zase je mi veliká, přece jen bych asi měla víc jíst, co se do mě v posledních týdnech paní Divišová namluvila, jídlo mi nosila, ale co to bylo platné, nic mi nechutnalo, byla jsem jako zmlácená, chodila od ničeho k ničemu a vůbec... Dneska vlastně poprvé je mi

docela dobře, je to absurdní, že zrovna dneska – a taky se těším, že přijedou děti, nebývalo jim tu příjemně, a není divu. Snad teď budou s větší chutí sem tam jezdit za mámou, možná že mě i pozvou. Sama bych se k nim nehrnula, vím, jak dokáže starší člověk někdy ty mladé obtěžovat, i když se snaží jim do ničeho nemluvit. Jsem stará, když mi ještě není ani pětapadesát? Nikdy jsem nebyla dost stará, abych měla svůj rozum, jen když bylo potřeba něco vyřídit, zařídit, udělat, zaplatit – na to jsem byla dospělá dost!

Natáhla pantofle, jsou otahané až běda, musí si koupit nové, přece i doma má člověk vypadat k světu – zatím se řídila názorem pro doma všecho dobrý, bylo to daleko jednodušší než se hádat, a pantofle... jsou důležitější věci!

Natočila do konvice vodu, udělám si kávu, žádnéj ovocnej čaj, a mám tady kousek koláče, ten rebarborovej, co jsem včera upekla kvůli dětem, načínat nebudu, to až odpoledne, snad tady aspoň chvílku se mnou zůstanou. Přehlédla kastrolky v lednici – svíčková, dvě šišky knedlíků v igelitových sáčkách, bude to stačit? Vlastně ani nevím, jak ten Barborčinej moc jí... Fanda má svíčkovou rád a Barborka si snad taky dá říct, a když ne, udělám jí napřírodno kuřecí řízky. Už skoro ani nevím, co jí chutná, třeba je v jiným stavu a má úplně jiné chutě. Jestlipak mám okurky, usmála se vlastní myšlence, okurky a kyselé ryby, typická těhotenská dieta! Jenže třeba já zrovna měla chuť úplně na něco jiného, vzpomíná, při Fandovi na zmrzlinu a při Barborce, vlastně si to už ani moc dobře nepamatuju, to mi bývalo moc špatně a taky tady to nebylo zrovna nejružovější, František odcházel a zase se vracel, až

teprve když se Barborka narodila a povyrosla, odešel nadobro – to jí byly tři roky. Pak už jsem ho neviděla... darmo vzpomínat!

Barborka už vlastně ani dlouho nepsala, jen včera večer telefonovala, že určitě dneska přijede, pochopitelně, na babiččin pohřeb. To Fanda se přece jen občas ozve, zavolá a před Vánoci tady byl i s Vendulkou a dětmi, přivezli dárky, i pro babičku, ale... Ne, nemysli na to, těš se na děti, napomíná se.

Kuchyňské hodiny ukázaly sedmou, to to uteklo, bo dejť ne, když jsem se hodinu čvachtala ve sprše! Káva zavoněla... – *to už si zas vaříš kafe, kdyby sis do toho aspoň dala cukr a trochu mlíka, kdo to jakživ viděl, bejt živa jen o hořkým kafi a černým chlebu, já se ti divím...! Podívej se na sebe, jak jsi vychrtlá, máš na krku vrásky, no jakpak ne, z takovýho jídla! Ale když já to říkám, jako by člověk mluvil do dubu, děláš si stejně, co chceš! Už nejsi mladá, a když budeš hubená, to bude krása! Vypadáš stejně v poslední době jako boží umučení a taky se tak tváříš – a co ti vlastně chybí? –*

Panebože, slyším to, nebo jsem se dočista zbláznila, rozhlédla se kuchyní, nikde nic, jakpak bych to mohla slyšet, je přece mrtvá, docela potichu leží v černých šatech připravená na cestu, kam vlastně? Poslední cesta, z níž není návratu, tak nějak se to říká – stiskla si oběma dlaněmi spánky a opřela lokty o stůl. Co jsem to za člověka, měla bych plakat, měla bych být smutná, umřela mi přece matka – nic z toho necítím, možná jen prázdnotu, nezvyklé ticho, mlčící čtyři stěny... a zahanbující pocit úlevy, je maličký a stydím se za něj, ale je tam, někde v koutku. Na stole brýle, který si už nikdo nenasadí, musím je uklidit, na židli u okna nedokonče-

ná křížovka, proč jsem to tady nechala, přece jsem uklízela! Vstává, sešit s křížovkami zmizel v zásuvce, vzala ho ještě jednou do ruky – mám to vyhodit? Ne, ještě ne – zasunula sešit zpátky a trochu prudce přirazila zásuvku. Káva vystydlá, chuť na koláč se vytratila, Bohunka otevírá dvířka kredence. Matčin hrnek na čaj – *kolikrát jsem ti říkala, abys mi ten čaj nedělala tak silnej, víš, že mi pak tluče srdce, thein je horší než kofein, to ví každěj! Ovocnej čaj ne, není dobrej, má to takovou chemickou příchut, jen slabej obyčejnej* – pár otlučených talířů, hned zítra to všechno vyhodím a vyndám si konečně svoje nádobí, František si z toho nic nechtěl vzít, když odcházel: „Proč bych si bral nádobí, jen si ho nech, budete ho potřebovat!“ Tu soupravu jsme dostali jako svatební dar – bože, to už je skoro třiatřicet let, bodejť, už je to pět roků, co mi bylo padesát a Fandovi je jedenatřicet... Vlastně už to nádobí vyšlo z módy, chtěla jsem ho dát Vendulce, když se s Fandou brali, ale nechtěli, že už mají nové – taky jsem po svatbě nechtěla nic starého, ale všechno svoje a nové, ale – *copak vám nestačí to, co tady je, stejně to není kam dát, to moje je ještě dávno dobrý, až tady nebudu, dělejte si, co chcete, ale zatím jste v mém domě a...*

Nádobí jsme zabalili a uložili na půdu, bylo nám to oběma líto, ale nechtěla jsem, aby dělala kyselé obličej, a stejně nám jen neochotně udělala aspoň trochu místa, nábytek byl taky její a to, co jsme si koupili a dali do svého pokoje, jí bylo solí v očích.

Taky jste nemuseli utrácet za nábytek, beztak je to všechno fórový a nic to nevydrží, no je to vaše věc, ale stejně se mi to nelíbí! Prosím tě, semhle přece ten peříňák nemůžete dát, jak by to vypadalo, semhle ho dejte

a na ten gauč, když už musíte mít novejš, si dej tydlety polštáře a záclony, jestlipak máte taky nový záclony, jéžíš, takhle přece nemůže ten stolek stát, přerazili byste se o něj...!

František byl trpělivý, moc trpělivý, ale tehdy poprvé a zdaleka ne naposled to přeteklo: „To nám, sakra, musí do všeho mluvit? Prosím tě, řekni jí, ať se stará sama o sebe a nás nechá bejt, já se s ní nechci hádat!“

Neřekla jsem nic, nikdy jsem nic neřekla, bůhví proč jsem neměla odvahu, proč jsem se jí bála nebo spíš se bála toho, že se dopálí a bude dělat kyselý obličej a nebude mluvit – dneska vážně nevím, proč jsem se nevzepřela a nevykřičela jí to do očí, snad proto, že jsem nikdy nesnášela kolem sebe ovzduší zlověstného ticha. Chtěla jsem bejt vždycky s každým zadobře, dneska vím, že to někdy při nejlepš vůli nejde... Tehdy jsem si to snad ani neuvědomovala, spíš se mi zdálo, že náš vztah s Františkem nemůže nic na světě ohrozit, zvlášt když jsem brzy po svatbě zjistila, že jsem těhotná. Těšili jsme se moc...

Tehdy v té době byla i matka trochu klidnějš, dokonce byla vlídná i k Františkovi, občas jsme ji vzali do biografu nebo na večeri – *Budete utrácet za starou bábu, to je škoda* – upejpala se, ale bylo vidět, že je ráda. Myslela jsem tehdy, že bude opravdu všechno dobré, věci se srovnají a přijde klid a pohoda. Jenže mluvit do všeho stejně nikdy nepřestala – měla holt takovou povahu a běda, kdo se postavil na odpor! Já jsem s tímhle žila od dětství, byla jsem na to zvyklá a pak – byl tady táta a jeho vlídná a nekonfliktní povaha, dokázal mě vždycky vyvést ze tmy a postavit na světlo...

Bohunka dopila studenou kávu – tři čtvrtě na osm,

za chvíli tady bude Fanda, rychle opláchla šálek a doli-la vodu do konvice – určitě si dá kafe, pojedede nejmíň tři hodiny, to musel vstávat strašně brzo, Vendulka ani děti rozhodně nepřijedou – no co, dám ty čokolády a kindervajíčka, co jsem jim koupila, Fandovi, třebaš přijedou v létě aspoň na pár dní... Vstala a potáhla si sukni pod kolena – *měla bys nosit delší sukni, jsou ti vidět křečový žíly a to není hezký, podívej, jak vypadá Divišová, když chodí po zahradě v trenýrkách, kdo se má na ni koukat...* – „Tak se nekoukej!“ chtělo se mi vykřiknout, ale proč? Před třiceti lety jsem měla křičet hodně nahlas a snad i bouchnout do stolu, ale dneska? Vyndala z kredence šálek a na stůl postavila talíř s ko-láčem. Určitě nesnídal, musí něco sníst, voda se vaří, v konvici cvaklo. Přehlédla ještě jednou stůl – je tady všechno, co je potřeba, ani na cukřenku jsem nezapo-mněla, i když sama nesladím, ale Fanda dost, posledně se mi zdálo, že tloustne, má sedavý zaměstnání, měl by dělat nějaký sport, aspoň rekreačně, jak jinak, už taky není mladík. Panebože, kam to všechno uteklo, děti jsou dospělý, když je vidím, vlastně ani nevěřím, že jsou to moje děti, takový lidi velký... Vyběhla po schodech do ložnice, rychle ustlala rozházenou postel, v koupelně kouká do zrcadla. *Proč ses dala tak ostříhat, máš pár vlasů, a takhle je to ještě víc vidět! Já se ti, holka, di-vím, že nevíš, co ti sluší – teda takhle ostříhané vlasy rozhodně ne, to mi věř! Vypadáš, jako kdybys utekla z kriminálu, aspoň si na to dej trvalou, víš, že máš vlasy jako hřebíky, ani učesat to pořádně nejde! No jen se na sebe podívej, líbí se ti to?* František měl odjakživa rád krátké vlasy, kvůli němu jsem se dala ještě před svatbou poprvé ostříhat a tak nějak jsem si na tenhle

účes zvykla – ona nikdy ne, snad proto, že se to Františkovi líbilo a ona to věděla. „Je to snad moje hlava, a tak si s ní můžu dělat, co chci!“ vzmohla jsem se na slaboučkový odpor.

Prosím tě, co to povídáš, přece mám právo říct, co si o tom myslím! Nebo už ani to tady nemůžu?

Tenkrát a mnohokrát potom toho měl dost i František. „Babičko, nechte ji, je přece dospělá, ať si krucinál dělá, co chce!“

Neklej mi tady, nejsem na to zvědavá!

A pak už jen ticho, celé odpoledne ani slovíčko, jen zaryté koukání z okna.

Mrskla očima po hodinách – skoro čtvrt na devět, dost času, obřad začíná v jedenáct, autem jsme tam za dvacet minut – pane jo, a co když Fanda přijede s celou rodinou a já se k nim do auta nevejdu? Zapomněli jsme se dohodnout, ale ne, Vendulka nepřijede, vždycky se matky spíš bála a taky měla důvod – *prosím tě, kde ten Fanoušek k té holce přišel, to ona ho určitě uhnala, jakpak ne, chlap se nechá utáhnout na vařený nudli, kór když je to do postele – a že je, to si piš, dyť vona je rozvedená, bůhví proč se s ní ten její rozved, kouká jí z vočí, že je samej chlap, chudák Fanoušek, ten to popad! Ještě že nemá z toho prvního manželství děti, to by se musel ještě ke všemu starat o cizí spratky!*

Tenkrát jsem to nevydržela. „K jakýmu všemu, prosím tě? Ty pořád musíš nadávat, nic se ti nelíbí, všecko jenom kritizuješ! Fandovi se líbí, má ji rád, tak co je nám, sakra, do toho!“ vřískala jsem, protože jsem bránila svoje mláďata.

No jen na mě hulákej, můžeš mě i proklejt, nic jinýho si nezasloužím, jsi stejná jako vona, jen toho kluka je

mi líto, však von si na bábu vzpomene, ale to už bude pozdě! Fanoušku, rozmysli si to, je přece tolik hezkejšch a chytřejch svobodnejch holek, ale zrovna tuhleto rozvedenou, bůhví proč se rozvedla, to víš, vona ti pravdu neřekne...

Fanda práskl dveřmi a beze slova odešel. Svatba byla za měsíc, matku pozvali, a ona se kupodivu se mnou vypravila.

Přece na svatbu jedinýho vnuka...

Vendulčini rodiče jsou moc milí, jenže ani s nimi jsem se celou dobu nestýkala, vlastně jsem se zamotala tady do toho domu jako jezevec a radši nešla vůbec nikam, abych se vyhnula dalším zbytečným konfliktům. Na tý svatbě byla matka úplně jiný člověk, měla jsem strach, abych se tam nesešla s Františkem, ale ten, přestože ho Fanda zval, nepřišel. Neptala jsem se proč, bylo mi to jasné. Byla bych ho chtěla vidět, mluvit s ním, ale na druhou stranu, proč se patlat ve starých ranách, které úplně nepřebolely, jen se zajizvily. Vendulčina máma tam říkala matce, že je Fanoušek určitě hodný a ten nejlepší partner pro její dceru, a matka přikyvovala: *To víte, snažily jsme se vychovat obě děti co nejlíp, někdy to bylo dost složité, to víte, děti bez táty, to chce pevnou ruku, odešel od nás, když byly ještě malý, co se dalo dělat, nevím, proč to udělal, možná měl někde nějakou – lepší o tom nemluvit!*

Lhala, jako když tiskne, a já mlčela... Oči se setkaly s Fandovým nad jejich hlavami, oba jsme mlčeli.

A Vendulka, to je vidět, je hodná holka, co se dá dělat, měla holt smůlu, dodala ještě a Vendulčina máma horlivě přikyvovala. „Měla, on ze začátku vypadal jako hodnej chlap, ale potom, darmo povídat,“ mávla rukou

a uždíbla kousek dortu. „Ale necháme toho, teď snad budou oba šťastný a co můžeme víc chtít?“

Tak jsme zůstaly samy, když se nám Fanoušek oženil a Barborka je taky bůhvíkdě! Ale ta Vendula, to je asi pěkný kvítko, no co si vybral, to bude mít! Nám tady bude teď spolu dobře, děti jsme vychovaly, budou nám sice scházet, ale teďka si budeme užívat jedna druhou...

Za celých těch pět let, co jsou spolu, tady byl Fanda všehovšudy třikrát a Vendulka s ním jenom jednou. „Maminko,“ povídala, když odjížděli, „k tobě bych jezdila moc ráda, ale...“

„Já vím,“ pohladila jsem ji po tváři. „Raději přijedu já k vám. A nic si z toho nedělej, hlavně že je vám s Fandou dobře, a to snad je – nebo snad ne?“

Celá se rozzářila: „Fanda je ten nejlepší člověk na světě, ani nevíš, jak je nám spolu prima! A co teprve, až se narodí to miminko... Jejda, já to neměla říkat, chtěli jsme ti to říct spolu jako překvapení!“ zarazila se.

„Tak víš co – já to jako nevím,“ usmála jsem se na ni. Řekli mi to spolu, těsně předtím, než odjeli. „A teď, maminko, asi dlouho neprijedeme, Vendulka potřebuje klid...“

Barborka byla v té době na koleji v Praze, domů skoro nejezdila a jen mi prozradila, že se schází se svým profesorem, o patnáct let starším než ona. „Je to tvoje věc,“ řekla jsem jí tenkrát, „jen, prosím tě, o tom nic neříkej babičce, poslouchala bych nekonečné litanie od rána do večera.“

„Jasně,“ odpověděla, a půl roku nato už spolu bydleli v jeho garsonce na Proseku. „Víš, mami, vyměníme to za větší, zatím to sice není potřeba, ale čert houby ví...“

„... co pánbůh dá!“ doplnila jsem ji. „Vy se chcete vzít?“

„Proč vzít?“ divila se Barborka. „Dítě chceme spolu mít, a k tomu přece není potřeba se brát! Nebo jo?“

„No, víš, asi není,“ souhlasila jsem. „Ono je důležitější, jaký jsou lidi k sobě navzájem, jak moc si věřej...“

Bůhví jak se to dozvěděla, snad slyšela, co si povídáme.

To jste to teda dopracovali – kluk si namluví rozvedenou a holka žije na hromádce se starým chlapem, prej přítelem, vyplivla to slovo jako červa z třesně, jenže tobě je všechno jedno, necháš je, ať si dělají, co chtějí, ale se zlou se potážou, vzpomenete si na mě!

„Je to jejich život, ať si ho zaříděj, jak uznají za vhodné!“ pípla jsem, ale to jsem si dala.

Jako bys nevěděla, že mladý nemají žádné rozum! Kdyby jim starý neporadili, kampak by došli?

Do prdele, do prdele, do prdele, chtělo se mi křičet, ale nakonec jsem mlčela a zalezla tenkrát do kuchyně, abych měla trochu klidu...

Bouchly domovní dveře, rozletěly se dveře do kuchyně. „Mami!“ rozběhl se k ní Fanda a stiskl ji v náručí. „Jak je? Co babička, jak dlouho byla v nemocnici? A co ty, nepotřebuješ něco, nic jsem ti nepřivezl, Vendulka a děti pozdravují, ale nechtěli jsme, aby děti chodily na pohřeb, tak přijedem brzy všichni čtyři – jo počkej, přece jen něco pro tebe mám,“ vyběhl zpátky a vrátil se s kytičkou červených růží. „Tady, vím, že je máš ráda,“ vtiskl je Bohunce do ruky a shání se po vázičce. „Je tam, kde vždycky,“ šeptla Bohunka a slzy ji zradily. „Prosím tě, snad bys nebrečela pro pár kytek!“ obrátil se k ní Fanda. „Neboj, na pohřeb jsem přivezl jinou, vlastně

dvě, jednu za Vendulku a za sebe a jednu za děti - bílou.“

Utřela si poslední slzu: „Už je to dobrý. Dáš si kafe?“

„A víš, že rád? Skoro jsem se bál, že za volantem usnu - vstával jsem před čtvrtou a spát šel někdy po půlnoci! Jo a tady máš,“ vytáhl z kapsy obálku, „příspěvek na pohřeb. Určitě se pereš s každou korunou a nám se teďka daří!“ - „Nemáš rozum,“ konstatuje Bohunka, cvakla vypínačem na konvici a odsunula obálku. „Za ty peníze kup něco dětem nebo Vendulce, nic nepotřebuju, přece ještě dělám, to nevíš? A koláč, rebarborovej, si dáš? A kafe rozpustný, nebo turka?“

„Rozpustný, jestli můžu - a ten koláč bych neměl,“ váhá Fanda. „Koukni, roste mi břicho, kluci tuhle sborem recitovali - ticho, ticho, tatínkovi roste břicho! ale dám si, už jsem rebarborovej tak dlouho nejed! Peníze ti dám tady do šuplete a dělej si s nima, co chceš, my jsme vážně rádi, že ti můžeme aspoň něco dát!“ zasunul obálku do dvířek kredence. „A řekla by sis, kdybys ještě potřebovala?“ obrátil k ní zrak.

„To víš, že řekla,“ pohladila ho po vlasech a pomyslela si, že by si snad radši ukousla jazyk.

To ti ta tvoje ani neupeče koláč? No to sis vzal pěknou hospodyni, vššet na sebe hadry a zmalovat se, to jo, ale upéct koláč neumí... Jo, a Fanynce tuhle, jak jste tu byli, chyběl knoflík na kabátku, to mu ho neumí přišít?

Zase to tichoučké ševelení, bože, snad tenhle byt nasál všechno, co se tady kdy povídalo, snad je pravda, že mrtví se vracejí, že pozorují, co tady ti živí, kteří zůstali, dělají a jak!

„Byl jsem za tátou,“ vyhrkl najednou Fanda a vzal šálek s kávou do obou dlaní.

Nůž, kterým krájela koláč, jí málem zajel do prstu. „Jak jsi ho našel? Je pořád ještě doma? A co babička s dědou, jsou ještě naživu?“ vypravila ze sebe, neschopná dalších slov.

„Prostě jsem za ním jel k dědovi. Babička vloni umřela, tak to tam nějak plácají – to víš, vedou mužský hospodářství! Ale děda je ještě dobřej, je mu pětadesát a pořád má králíky a slepice...“

„Jak se mu vede? Co dělá a...“ nedokončila, knedlík v krku narostl a pálí.

„Vede se mu asi dobře, aspoň to tak vypadalo, dělá v nový továrně na auta, co tam otevřeli Japonci, a jinak,“ podíval se na ni, „je sám, teda jenom s dědou.“

Bohunka před něj položila kus koláče na talířku a rychle se obrátila zpátky ke kredenci, přece nemusí vidět, že jí je do breku.

„Ptal se na tebe, co děláš a jestli si na něj občas vzpome- neš!“ zakousl se Fanda do koláče. „Panečku, ten je,“ pochválil a cpe se plnou pusou. „Nemáš tam ještě kousek?“

„To víš, že mám,“ znovu ho pohladila po hlavě. „Cos mu řekl?“

„Co bych povídal? Že tady žiješ s babkou, že je vlastně všechno, od té doby, co odešel, pořád stejný. Ale ty na něj stejně myslíš, vid’?“ obrátil se k ní, v očích otázku.

„To víš, že myslím. Kolikrát jsem si říkala, že mohlo bejt všechno jinak, kdybych...“ nedokončené věty jako by poletovaly vzduchem.

„Kdybys dokázala bejt trochu ráznější a nenechala si všechno líbit!“ zpřímá se na ni podíval.

„Když to máš, hochu, těžký. Celej život jsem se potácela mezi pocitem povinnosti k matce a...“

Zvonek zadrnčel a Bohunce se ulevilo. Fanda vysko-

čil. „To bude Barča s tím svým, povídala, že asi přijedou oba, aspoň ho konečně pořádně poznáš. Je to vážně prima chlap. Co zvoníš, trdlo, víš přece, že je odemčeno!“ oslovil sestru v předsíni a doširoka otevřel dveře. „Tak tady je, mami, máš!“

„Maminečko, to jsem ráda, že tě konečně zase vidím!“ vletěla Barborka do kuchyně. „Nezhubla jsi trochu? A co ty, Fanouši, jak se má Vendulka a co děti?“

„Myslíš, že mě pustíš ke slovu?“ využila Bohunka Barborčina nadechnutí.

„Ukecaná jako vždycky,“ neodpustil si Fanda. „Kdepak naše Bára aby na chvílku zavřela pusu. Jak to s ní vydržíš?“ obrátil se k Pavlovi.

„Docela klidně,“ usmál se Pavel. „Mluvím o to míň, o co ona víc – a tak se krásně doplňujeme!“

„Jsem moc ráda, že vás zase vidím,“ podala Bohunka Pavlovi ruku.

„Můžete mi, prosím, říkat křestním jménem?“ požádal Pavel.

„Ráda – a sedněte si – dáte si kávu nebo čaj nebo něco k pití?“

„Já kávu ne,“ prohlásila Barborka. „Teďka ji nepiju a ani mi moc nechutná,“ přiznala.

„Snad nejsi...“

„Už třetí měsíc, a mám nehoráznej hlad. Můžu si vzít?“ natáhla ruku k talíři s koláčem.

„Jen jez, když máš chuť, nebo bys chtěla radši něco slaného? Mám tady šunku a sýr a včera večer jsem koupila housky,“ nabídla Bohunka, ale Barunka vrtí hlavou. „Ne, těšila jsem se celou cestu na ten koláč.“

„Vezměte si taky,“ prisunula Bohunka talíř k Pavlovi, „než to všechno sní!“ Usmívá se, panebože, jak je to pri-

ma, mít je tady všechny pohromadě, jen Vendulka a děti tady scházejí, ale Fanda má pravdu, pohřby nejsou nic pro děti, snad vážně brzy přijedou, tolik bych toho pro ně chtěla udělat, Vendulku mám ráda, jako kdyby byla moje vlastní, a ty děti, darmo mluvit! Aspoň na nějaký čas o prázdninách kdyby je sem pustili - no snad teď ano, když tady budu sama!

„Mami, budeš to muset tady dát trochu do pořádku, měla by sis koupit novou linku, ta kredenc by už patřila do muzea!“ vytrhl ji z přemýšlení Barborčin hlas. „Už jsem na to myslela, nějaký peníze mám ušetřené, chci si koupit něco nového a vůbec to tady trochu jinak zařídit, i když nevím, jestli to ještě stojí za to! Ale proč by nestálo, hlavně když...“

„Když ti nikdo do toho nebude mluvit,“ doplnil Fanda. „Stejně se ti divím, že jsi to s takovým klidem celý ty roky snášela!“

„A co jsem měla asi tak dělat? Ale necháme toho, jsem ráda, že jste všichni tady a můžeme si přece povídat o něčem příjemnějším,“ uzavřela, protože si všimla Pavlova trochu udiveného pohledu. Barborka mu asi nic neřekla, proč taky, čo bolo, to bolo, terazky som majorom, napadlo ji najednou docela absurdně a málem se dala do smíchu.

„Tak abychom se pomaličku zvedali,“ vybídla a sama se nazouvá do černých lodiček. Budou asi trochu tlačit, no nic, vydržím to a tam budu stejně sedět. Zvedli se, maličký pohřební průvod.

„Pojedeš s námi, nebo s Fandou?“ obrátila se na ni Barborka.

„S Fandou, vy jste dva, a on by jel sám,“ otevírá dvířka u řidiče. „Krucí,“ vzpomněla si, „nezamkla jsem, Fa-

noušku, tady jsou klíče, vrať se a zamkni, prosím tě!“ podala synovi klíče a usadila se. Položil jí klíče do klína. „Už je to dobrý, lupiči se k nám nedostanou,“ usmál se a otočil klíčkem.

Jako tenkrát, když měl nové auto, kolik mu to bylo, ještě ne dvacet, ale na auto si vydělal, pravda, vzal mě na projížďku, matka tenkrát nechtěla – *přece se nenechám zabít, takovej usmrkanej kluk by snad auto mít nemusel a ty jsi bláznivá, že mu to dovolíš! Plnoletej možná je, ale určitě ne rozumnej, vím, jak ty kluci jezďej jako ztřeštěný, zabije se někde a budeme to mít!* – Tenkrát už jezdil za Vendulkou a měli jsme domluveno, že buď řekne, kdy přijede, nebo zavolá, abych neměla strach. Bojím se o ně oba, o Fandu i o Barunku strašlivě, od chvíle, kdy jsem poprvé slyšela jejich křik. Vlastně se teďka bojím o další lidi – o Vendulku, o Pavla, o děti... Někdo mi jednou povídal, že jak se děti narodí, nevyjde máma až do smrti ze strachu. Tehdy jsem si myslela, že jsou to kecy, ale je to pravda, o to větší, že lidi, o který se člověk bojí, přibejvají...

Respektoval naši domluvu, až jednou...

Bylo to v zimě, muselo to strašně klouzat, telefon mlčel a byla půlnoc, půl jedné, seděla jsem v kuchyni, v ruce pletení, v hlavě strach. Ve dveřích najednou stála matka.

To ještě není doma? Vidiš, já ti to říkala, kdepak, na moje slova tady nikdo nedá, kolik je, no podívej, skoro jedna, a kluk nikde, dělej něco, prokristapána, já se zblázním!

Čas běžel, najednou byly dvě a čtvrt na tři, telefon byl zticha a čas mobilů ještě nenastal, za oknem tma, čekala jsem na spásné světlo reflektorů a v duchu se třásla nepřičetným strachem.